

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ทางเลือกเศรษฐกิจของชาวนาปากพนัง กรณีศึกษาชาวบ้านวัดโบสถ์ ตำบลเกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช (Occupational Alternatives of Pak Phanang Farmers: A Case of Farmers at Ban Wat Bote Village, Koh Tuad Sub-district, Pak Phanang District, Nakhorn Si Thammarat Province)
ชื่อผู้เขียน	นางสาวกาญจนา เหล่าโชคชัยกุล (Miss Kanjana Laochockchaikul)
แผนกวิชา/คณะ	คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขาวิชามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	อาจารย์ดร. รัตนา ไตสกุล
ปี	2552

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องทางเลือกเศรษฐกิจของชาวนาปากพนัง กรณีศึกษาชาวบ้านวัดโบสถ์ตำบลเกาะทวด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราชในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ เพื่อทำความเข้าใจบริบทประวัติศาสตร์ สังคมวัฒนธรรมของพื้นที่ปากพนังซึ่งมีผลต่อการพัฒนาในระบบทุนนิยมที่เกิดขึ้นในพื้นที่แห่งนี้ และมีผลต่อชาวนาและสังคมชาวนาในพื้นที่ในด้านต่างๆ โดยเน้นด้านเศรษฐกิจ เพื่อสร้างความเข้าใจและศึกษาความเปลี่ยนแปลงและทางเลือกทางเศรษฐกิจของชาวนาในบริบทต่างๆ โดยพิจารณาเหตุผลและเงื่อนไขในการตัดสินใจในการปรับตัวหรือสร้างทางเลือกทางเศรษฐกิจ ด้วยการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก สันทนาอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการตามประเด็นคำถามที่กำหนดไว้ และอาศัยแนวคิดเรื่องพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของชาวนาของสก็อต พ็อพิกินส์ คายส์ และเคียร์นีย์ มาเป็นแนวทางในการตั้งคำถามและการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาพบว่าพื้นที่แห่งนี้มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่สัมพันธ์กับระบบตลาดอย่างชัดเจนมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ตั้งแต่ พ.ศ. 2439 ทำให้พื้นที่แห่งนี้ถูกพัฒนาขึ้นเป็นแหล่งผลิตและค้าข้าวตามทิศทางและนโยบายการพัฒนาประเทศในขณะนั้น เรื่อยมาจนเข้าสู่ช่วงการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในสมัยใหม่ตั้งแต่ พ.ศ. 2504 ทิศทางการพัฒนาเกษตรกรรมเพื่อการอุตสาหกรรม นำการลงทุนเลี้ยงกุ้งกุลาดำเข้าสู่พื้นที่ ก่อให้เกิดปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรกับอาชีพเดิมคือการทำนาข้าว ความพยายามแก้ปัญหาส่งผลต่อการเข้ามาจัดการทรัพยากรของโครงการพัฒนาปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ร่วมกับการเข้ามาสนับสนุนการปลูกพืชเศรษฐกิจตามทิศทางตลาดโลกเช่นปาล์มน้ำมัน

ผู้ศึกษาพบว่า ชาวนาที่วัดโบสถ์มีการลงทุนผลิตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันสอดคล้องกับเศรษฐกิจในภาพรวมของพื้นที่ปากพนังอย่างชัดเจนคือ มีการลงทุนทำนาเพื่อการค้า ในช่วงเวลาที่นาทุ่งเฟื่องฟูก็มีการหันไปลงทุนในธุรกิจเลี้ยงกุ้ง และในปัจจุบันพวกเขาก็ให้ความสนใจลงทุนในพืชเศรษฐกิจเช่นปาล์มน้ำมัน ซึ่งมีราคาสูงขึ้นตามภาวะวิกฤตราคาน้ำมันในตลาดโลก แสดงให้เห็นว่า ระบบทุนและตลาดระดับโลกและระดับประเทศ และการนโยบายพัฒนาประเทศมีผลต่อการตัดสินใจของครอบครัวชาวนาที่นี้มาโดยตลอดในฐานะเงื่อนไขภายนอกที่เข้ามามีผลในการสร้างทางเลือกและการตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ แต่ก็ยังอยู่ภายใต้เงื่อนไขภายในของครอบครัวในเรื่องแนวคิดความเป็นอยู่ที่ดีของครอบครัว และความพยายามในทุกหนทางที่จะทำให้ครอบครัวประสบความสำเร็จ แสดงให้เห็นถึงลักษณะชาวนาแบบอรรถประโยชน์นิยม ซึ่งอยู่ในบริบทของหลักความคิดความเชื่อทางศาสนาซึ่งมุ่งการทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียรตามฐานะ และสามารถพึ่งพาตนเองได้